

»Kukaan ei keksi niin kiehtovia käänteitä kuin Ohlsson.
Briljanttia kerta kaikkiaan.» - *Maj Sjöwall*

Kristina Ohlsson

JÄÄNMURTAJA

Suomentanut Pekka Marjamäki

WSOY

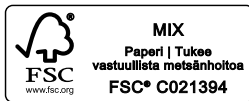
Kristina Ohlsson

JÄÄNMURTAJA

SUOMENTANUT PEKKA MARJAMÄKI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS
ISBRYTARE

COPYRIGHT © KRISTINA OHLSSON 2021
PUBLISHED BY AGREEMENT WITH SALOMONSSON AGENCY
SUOMENKIELINEN LAITOS © PEKKA MARJAMÄKI JA WSOY 2023
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-47555-3
PAINETTU EU:SSA

Ensilumi satoi vähän ennen toista adventtia. Taivaalta leijaili yksinäisiä hiutaleita, jotka peittivät Hovenäsetin verkkaisesti alleen. Sen jälkeen pakkanen tuntui rutistavan alueen tiukasti otteeseensa. Uutenavuotena länsirannikon vuonot ja lahdet olivat jo paksun jääkerroksen peittämiä, ja ensimmäistä kertaa pitkiin aikoihin Johannesvikin leirintäalueen lähellä olevalle Klevekilenin lahdelle pääsi luistelemaan.

Kaikki tuntuivat nauttivan luistelemisesta. Jäällä viiletti yhtä lailla lapsia kuin aikuisiakin. Tunnelma oli suurenmoinen. Lahden ympärillä kohoavia kallioita verhoava lumi välkkyi kirkaansiniseltä taivaalta paistavan talviauringon valossa.

Paikalliset sanoivat, että yhtä pitkää pakkaskautta ei ollut nähty Hovenäsetissä vuosikausiin. Viimeinkin oli saatu kunnollinen talvi. Joku muisteli menneitä talvia, jotka olivat olleet niin kylmiä, että meren jääpeite oli yltänyt kaukana Kungshamnin edustalla olevalle Hällön saarelle asti. Ehkä tänä vuonna saataisiin kokea jotakin vastaavaa.

Yksi niistä, jotka todellakin arvostivat purevaa pakkasta ja mahdollisuutta luisteluun, oli Tukholmasta edelliskesänä Hovenäsetiin muuttanut mies, jolla oli epätavallinen nimi:

August Strindberg. August oli asunut länsirannikolla melkein puoli vuotta, mutta paikalliset pitivät häntä edelleen tulokkaana.

Kukaan ei ollut uskonut, että käytettyjen tavaroiden kauppa, jonka August oli perustanut entisiin Kungshamnin hautausurakoitsijan liiketiloihin, voisi millään menestyä. Ei etenkään edellisen syksyn kauheuksien jälkeen. Kauppa näytti kuitenkin käyvän hyvin. August oli saanut liiketoiminnan vilkastumaan ja tuntui tulleen länsirannikolle jäädäkseen.

Kenties menestyksen taustalla oli kauppiaan luonne. Augustin leppoisa ja rauhallinen olemus houkutteli esiin ihmisten pehmeän puolen. Paikalliset pitivät hänen teeskentelemättömyydestään ja veitsenterävästä älystään. Eikä pitänyt unohtaa hänen nimeään, joka antoi velvollisuudentuntoisen vaikutelman. Augustin läsnäolo tuntui elävöittäneen koko aluetta. Hän oli täynnä energiaa ja pursui uusia ideoita.

Hän osasi myös luistella. August oli yksi ensimmäisistä, jotka menivät meren jäädyttyä Klevekilenille luistelemaan. Hän oli myös ensimmäinen, joka varoitteli muita, kun jääpeite oli alkanut oheta sen jälkeen kun lämpötila oli ollut joitakin päiviä plussan puolella.

Varoitukset eivät kuitenkaan estäneet ihmisiä luistelemasta. Jääkerroshan vaikutti ihan tukevalta, ja miten Tukholmasta muuttanut tulokas olisi edes voinut parhaiten tietää, kuinka hyvin länsirannikon jääpeite kantoi?

Sitten sattui niin, että jää petti erään hovenäsetiläisen alta. Useimmat olivat lähteneet kotiin, kun onnettomuus tapahtui – sitä oli todistamassa vain kourallinen nuoria, jotka olivat rannassa riisumassa luistimia jaloistaan.

He kuuluivat mitä tapahtui ennen kuin näkivät sen.

Kuului kovaääninen narskahdus, kun jää antoi periksi.

Sitten ilmoille kantautui hyiseen veteen päätyneen naisen säikähtänyt huuto. Hänen huuliltaan ehti karata vain yksi vihlovan kovaääninen kirkaisu.

Sitä seurasi mykistävä hiljaisuus.

Pysähtyneisyyttä ei kestänyt kovin kauan. Rantapenkeillä istuneet nuoret tajusivat heti, että tilanne oli mitä vakavin: nainen piti pelastaa nyt tai ei koskaan. Yksi heistä soitti hätänumeroon, toinen meni jälle pelkät sukat jalassaan.

Sitten he kuulivat kimeää naurua.

– En oponnutkaan! nainen huusi. – Jalat yltävät pohjaan.

Jäihin pudonneen naisen tarinaa alueen asukkaat jaksoivat kertoilla toisilleen tuon tuostakin.

Siinä oli kaikkea, mitä hyvältä tarinalta vaadittiin: jännitystä, kauhua ja onnellinen loppu.

Onnellisesta lopusta huolimatta ihmiset alkoivat varoa jälle menemistä. Seuraavan viikon aikana kukaan ei käynyt luistelemassa Klevekilenillä. Ilma lämpeni entisestään, ja pian lumikin alkoi sulaa.

Sitten säähän tuli taas muutos.

Yhdessä yössä lämpötila vajosi pitkälle pakkasen puolelle, ja lunta alkoi jälle sataa. Jääpeite kasvoi takaisin ja vahvistui. Onnettomuudesta ei pian näkynyt enää jälleäkään. Mitä useampia pakkaspäiviä kului, sitä enemmän luistelemaan kaipeavat ihmiset luottivat jään kantokykyyn.

Tällä kertaa jää ei pettänyt.

Länsirannikon maalaisidylli oli palautunut ennalleen.

Ainakin Klevekilenillä.

Eräässä Hovenäsetin talossa ilmapiiri muuttui kuitenkin yhä epätoivoisemmaksi. Aika kului liian nopeasti, ja salaisuuksia

oli kertynyt liikaa. Salaisuudet taas toivat mukanaan yksinäisyyden.

Jotain oli tehtävä.

Enää ei ollut aikaa odottaa.

25. JA 26. TAMMIKUUTA
VÄLINEN YÖ

"Unohdinko lukita oven?"

Katolta vyöryvän lumen ääni havahdutti Axel Ehnbomin unestaan. Puolittain jäätyneet paksut lumimassat rysähtivät maahan yhdessä hujauksessa. Ahdistunutta uikutusta muistuttava natina olisi nostattanut kylmät väreet lujahermoisimmankin ihmisen selkäpiihin. Vyöry oli johtunut liukkaista kattotiilistä. Jonain päivänä Axel tarttuisi toimeen ja korjaisi ongelman, mutta se sai toistaiseksi odottaa. Axelilla oli nimitäin pahempiakin pulmia kuin lunta hylkivä katto. Hän ei ollut juurikaan puhunut vaikeuksistaan, mutta se ei saanut niitä katoamaan.

Pitää vain panna hihat heilumaan, hän oli ajatellut. Ei siihen vaadita kuin vähän tarmoa.

Sitten hän oli tarttunut toimeen.

Nyt hän räpäytti silmiään muutaman kerran, katsoi siristellen ympärilleen ja yritti saada ajatuksensa kuriin.

Kuinka hän oli onnistunut nukahtamaan?

Järkytys varmasti vaivutti minut uneen, Axel ajatteli. Tekoni aiheuttama järkytys.

Kello oli yksi. Talossa oli hiirenhiljaista. Itse asiassa koko Hovenäset vaikutti hiljaiselta.

Hän ei olisi ikinä voinut kuvitella tällaista hiljaisuutta.

Kunpa hän ei vain ollut epäonnistunut. Hän ei voisi mitenkään tehdä samaa asiaa enää toistamiseen.

Axel nousi istualleen. Hänen liikkeensä olivat muuttuneet kirotun hitaiksi. Hän oli kieltäytynyt juhlistamasta sen paremmin 80- kuin 85-vuotispäiväänsäkään. Mitä iloittavaa syntymäpäivissä nykyään edes oli? Olisiko hänen muka pitänyt riemuita siitä, että vuodet kuuluivat eikä hän enää saanut aikaan mitään järkevää?

Ei kiitos.

Axel ei halunnut joutua huomion keskipisteeksi – kaiken sellaisen hän jätti suosiolla muille.

Juuri tänä yönä hänen niveliään kolotti enemmän kuin normaalisti. Selkä oli jäykkä, ja niskaa kuumotti vimmatusti, ihan kuin se olisi tulessa.

Axel hieroi kuumottavaa aluetta.

Kolmen viikon päästä hän täyttäisi kahdeksankymmentäkuusi.

Hän ei juhlii syntymäpäiväänsä tänäkään vuonna.

Katolta vyöryneen lumen äänet olivat vaienneet. Makuuhuoneen pimeys tuntui entistä synkeämmältä. Axel nukkui aina rullaverho ylhäällä. Hänessä oli aina ollut liikaa vahtikoiran vikaa, jotta hän viitsisi pitää sitä alhaalla. Niin Denise oli asian ilmaissut.

– Onneksi nukut edes joskus, Denise oli sanonut. – Pelkää aina, että sinulta jää jotain huomaamatta.

Denise oli itse ajatellut toisin. Hän oli luullut, että hänellä olisi aikaa yllin kyllin. Sitten hän oli mennyt kuolemaan, monta vuotta ennen kuin kumpikaan heistä oli osannut odottaa.

– Helvetti sentään, Axel oli sanonut, kun he olivat saaneet

kuulla, että Denise oli sairastunut taudeista armottomimpaan: ALS:ään.

Denise oli ollut silloin vasta 55-vuotias. Axel oli puolestaan ollut seitsemänkymmenen. Vuotta myöhemmin Denise oli nukkunut pois.

Kuinka oli mahdollista selviytyä elämänsä suuren rakkauten menettämisestä?

Axel ei ollut tiennyt vastausta tuolloin, eikä hän tiennyt sitä vielääkään.

Hän oli ottanut riskin mennessään Denisen kanssa naimisiin, ja avioliiton seurauksena välit sekä vanhempiin että sisaruksiin olivat katkenneet.

– Kuinka saatoinkaan olla niin tyhmä, että kannustin sinua, kun aloit puhua muutosta Chicagoon? Axelin isä oli huutanut jylisevällä äänellä, kun oli saanut kuulla heidän suhteestaan.

– Olisi pitänyt tajuta, että onnistut tekemään tällaisestakin arvokkaasta asiasta ihan paskan.

– Minä rakastan Deniseä, Axel oli vastannut.

Hän oli itsekkin yllättynyt siitä, kuinka rauhallisena hänen äänensä oli pysynyt.

– Denise on niin nuorikin, äiti oli huomauttanut. – Tietääkö hän tosiaan, mitä tahtoo elämältään?

– Ei Denise mikään lapsi ole, Axel oli sanonut. – Totta kai hän tietää mitä tahtoo. Ja niin tiedän minäkin.

– Jos menet naimisiin sellaisen ihmisen kanssa, et ole enää tervetullut tähän taloon, Axelin isä oli murahtanut.

Sellaisen ihmisen.

Ihmisen, jonka ihonväri on musta.

– Minä menen naimisiin kenen kanssa hitto vie haluan, Axel oli vastannut ja lähtenyt lapsuudenkodistaan.

Hän ei ollut palannut sinne koskaan.

Jälkeenpäin hän oli todennut olleensa naiivi.

Hän ei ollut osannut kuvitella, että niin moni sivullinen haluaisi esittää oman mielipiteensä siitä, kenet hän oli valinnut puolisokseen.

Ei ollut osannut Denisekään, mutta hän oli ollut paremmin varautunut, vaikka olikin Axelia nuorempi. Denise oli elänyt koko elämänsä afroamerikkalaisena, eikä Axelin ollut mahdollista ymmärtää, mitä kaikkea tuo kokemus piti sisällään.

Axel oli nähnyt Denisessä vain uskomattoman kauniin naisen, jonka älykkyys sai hänen polvensa veteliksi ja jonka kanssa hän löysi loputtomiin jutun juurta. Mitä muuta hän olisi edes voinut toivoa?

Axel yskäisi kuivasti ja siirtyi hitaasti ikkunan ääreen. Vanhat muistot tuntuivat edelleen tuskaisilta, vaikka aikaa oli kulunut monen monta vuotta.

Polvet natisivat hänen kävellessään. Hän oli kiitollinen siitä, että kroppa jaksoi ylipäätään toimia, vaikka nivelet kiti-sivätkin, muuten hänen yksinäinen elämänsä olisi ollut paljon ankeampaa.

Yhdessäkään ympärillä olevassa talossa ei näkynyt valoja. Pysyvät asukkaat olivat vuosien mittaan kaikonneet Axelin kulmilta hitaasti mutta varmasti. Nykyään siellä olivat enää hän itse ja Mary Thynell, joka asui kadun vastakkaisella puolella.

Axelilla ei ollut mitään tyhjillään olevia taloja vastaan, sillä hän piti hiljaisuudesta. Nykyään ihmiset olivat ihan liian uteliaita. Eivät tietenkään kaikki. Suhteellisen hiljattain Hovenäsetiin muuttanut tukholmalaismies August Strindberg oli poikkeustapaus. Hän hoiti vain omat asiansa eikä piitannut siitä, mitä muut ihmiset tahoillaan puuhasivat.

Denise olisi pitänyt hänestä, Axel oli ajatellut useaan kertaan. Nimi tosin oli poikkeuksellinen.

August Strindberg.

Mitä miehen vanhemmat olivat ajatelleet nimetessään poikansa Augustiksi?

Axel otti tukea ikkunalaudasta ja tähyili ikkunan takana avautuvaa öistä maisemaa. Viime päivinä ja viikkoina hän oli saanut paljon aikaiseksi. Hän oli tyhjentänyt nurkkia ja siivonnut paikkoja paljon tarmokkaammin kuin moneen vuoteen.

Siinä Strindberg tuli mukaan kuvaan.

Mies pyöritti käytettyjen tavaroiden kauppaa ja ottaisi varmasti myyntiin tiettyjä esineitä, joita Axel ei halunnut säilyttää eikä viedä kaatopaikalle.

Axel pyöritti olkapäitään. Hartioihin sattui. Hän oli siirrellyt paljon raskaita kantamuksia, eikä se ollut tehnyt hänelle hyvää. Hän oli uupunut, ja hänen keskittymisensä tuntui herpaantuneen. Mitä enemmän hän oli lajitellut tavaroitaan, sitä enemmän hän oli halunnut hankkiutua niistä eroon. Pahvilaatikot olivat olleet turhan pieniä. Laatikoita oli kertynyt liikaa, ja niitä oli melkein mahdoton erottaa toisistaan. Suurimman osan hän oli vienyt kellariin, missä ne saisivat ollakin siihen asti, kunnes hänestä aika jättäisi.

Kahdelle pahvilaatikolle hänellä oli kuitenkin muita suunnitelmia.

Toinen menisi Strindbergille, toisen täytyisi hukkuu. August oli tarjoutunut noutamaan myytäväksi tarkoitettun laatikon, mutta Axel ei ollut suostunut ehdotukseen. Kauppias olisi saattanut ruveta esittämään hankalia kysymyksiä hänen suursiivouksestaan. Vähemmästäkin voisi jopa Strindbergin kaltaisen hienotunteisen ihmisen uteliaisuus herätä. Siksi Axel oli mennyt laatikkoineen

Augustin luokse, mutta juuri silloin tämä ei ollut tietenkään ollut kotona. Laatikon kускаaminen Kungshamnissa sijaitsevaan kauppaan oli tuntunut turhan rasittavalta toimenpiteeltä, joten lopulta Axel oli päättänyt viedä laatikon Hovenäsetin kappeliin ja ilmoittaa Augustille, että tämä voisi noutaa sen sieltä.

Axelin oli ollut pakko keksiä keino, jolla pääsisi eroon toises-takin laatikosta. Hän oli erittäin tyytyväinen saamaansa ideaan. Hän ei ollut ikinä kuvitellut olevansa sellainen ihminen, joka voisi saada tavaroita katoamaan.

Axelin mieltä painavat salaisuudet ja syyllisyydentunne olivat toimineet pontimina viimeaikaiselle siivousvimmalle. Vuosien mittaan hän oli lukenut kahmalokaupalla kirjoja ja kirjoittanut lukuisia pitkiä kirjeitä, mutta silti hän ei löytänyt oikeita sanoja kuvaamaan sitä, mitä kävi nyt läpi.

Axel nielaisi.

Hovenäset oli idyllinen paikka, mitään muuta ei kukaan voisi väittää, mutta silloin tällöin tietyt inhottavuudet olivat häirinneet kylässä vallinnutta järjestystä. Ja lisää oli luvassa, mutta siitä ei tiennyt toistaiseksi kukaan muu kuin Axel.

Hän oli odottanut jo pitkään. Ihan pian pitäisi tapahtua. Kukaan ei joutuisi kärsimään, siitä hän oli pitänyt huolen. Hän ei silti halunnut mitään muuta kuin että kaikki olisi jo ohi.

Axelin suu oli kuiva ja lihakset jäykkiä, mutta hänen kat-seensa oli edelleen terävä.

Hän hengitti raskaasti. Tuntui kuin hän olisi vain odottanut sitä, että hänen salaisuutensa viimein paljastuisivat. Onneksi hän oli pystynyt varjelemaan Deniseä kaikelta turhalta töryltä. Se sentään lohdutti edes hieman.

Axel oli juuri siirtymässä pois ikkunan äärestä, kun hän havaitsi kadulla olevien varjojen seassa tumman hahmon. Hän

rypisti otsaansa ja nojautui lähemmäs ikkunaa – ikään kuin olisi siten pystynyt näkemään yhtään sen paremmin.

Hahmo liikkui hitaasti eteenpäin.

Askeleet näyttivät laahaavilta. Kyseessä oli melko pienikokoinen henkilö, tai lyhyt nyt ainakin.

Et halua, että sinut huomataan, Axel ajatteli. Mutta minä olen tässä tarkkailemassa sinua.

Makuuhuoneen lattia natisi hänen jalkojensa alla. Hän odotti kaikessa rauhassa, sillä hän tiesi, että hänen oli syytä olla varovainen.

Kadulla kävelevä hahmo pysähtyi. Axel keskittyi entistä tarkemmin. Hän oli aina pitänyt makuuhuoneen ikkunoista avautuvista näkymistä. Toisesta ikkunasta näkyi ranta-aittojen takana levittäytyvä meri. Ja tästä ikkunasta, jonka ääressä hän nyt seiso, näki puolestaan kadulle.

Axel ei osannut sanoa, kuka tuo varjomainen hahmo oli.

Voi olla, että hiippailijalla oli pahat mielessä, mutta kyse saattoi myös olla ulkoilemaan lähteneestä kuntoilijasta. Jälkimäinen vaihtoehto tuntui tosin epätodennäköiseltä. Kuntoilijoilla oli tapana liikkua rivakasti (joskin he olivat liikkeellä ani harvoin keskellä yötä), ja sitä ei voinut Axelin tarkkailemasta henkilöstä sanoa.

Äkkiä hahmo katosi jälleen varjoihin, sitten sitä ei näkynyt enää ollenkaan.

Omituista.

Axel säpsähti.

Pihalta oli kuulunut ääntä.

Sitten alkoi vaimea natina, joka sai sykkeen nousemaan. Ulko-ovi. Joku oli avannut tai sulkenut sen.

Unohdinko lukita oven, Axel mietti.

Niin oli tapahtunut aiemminkin, mutta ei kovin usein. Kaukana olivat ne ajat, jolloin hän ja Denise olivat jättäneet oven lukitsematta öisin.

Jollei ovea pannut lukkoon, tuuli saattoi tarttua siihen ja ruveta heiluttamaan sitä.

Mutta eihän ulkona tuullut.

Axel kurotti kännykän käteensä. Ruutu oli pimeänä ja laitteen akku tyhjä.

Pahus vieköön, hän ajatteli.

Nykyaikaiset puhelimet olivat aivan kelvottomia kapistuksia. Ne toimivat akuilla, ja niitä piti ladata yhtenä. Axel heitti kännykän sängylle. Onneksi hänellä oli vielä lankapuhelin. Monet olivat hankkiutuneet niistä kokonaan eroon ja luottivat pelkästään kännyköihin, mutta ei Axel. Kyllähän kuka tahansa omilla aivoillaan ajatteleva ihminen tajusi, ettei sellainen käynyt päinsä.

Hän sujautti tohvelit jalkaansa. Lankapuhelin oli työhuoneessa ainoastaan muutaman metrin päässä.

Kun Axel kuuli uudenlaisen äänen, hän alkoi toivoa, että olisi muistanut ladata kännykkänsä. Alakerran puulattia natisi, kun sillä käveltiin.

Hän ei ollut talossa yksin.

Helvetti sentään.

Axelilla oli kuitenkin vielä etulyöntiasema. Tunkeutuja ei tiennyt, että hän oli hereillä ja kuullut tämän tulleen taloon.

Axel päätti rientää työhuoneeseen ja soittaa apua hätiin. Hän ei kuitenkaan voisi liikkua ilman että askeleet kuuluisivat alakertaan. Ei mitenkään. Eikä työhuoneen ovea voinut lukita sisältä käsin.

Tunkeutujan askeleet tulivat lähemmäs. Ne kulkivat vääjäämättä kohti yläkertaan johtavia portaita.

Sitten Axel kuuli, kuinka joku nousi ensimmäiselle askelmalle. Hänen oli pantava toimeksi.

Axel ei miettinyt mitä teki, vaan reagoi puhtaasti vaiston varassa. Hän lähti kävelemään kohti työhuonetta. Nopeasti nyt.

Puoliväliin päästyään hän pysähtyi.

Talossa oli aivan hiljaista. Portaista ei kantautunut enää askelten ääntä. Ei vaikuttanut myöskään siltä, että tunkeutuja olisi säikähtänyt yläkerrasta kuuluvaa kolinaa ja ampaissut pakoon.

Axel seiso i hievahtamatta keskellä makuuhuoneen lattiaa.

Oliko hänestä tullut niin vanha, että hän oli alkanut kuvitella asioita?

Tämä on lopun alkua, Axel ajatteli. Minusta on tullut vaino-
harhainen. Onpa surullista ja kiusallista.

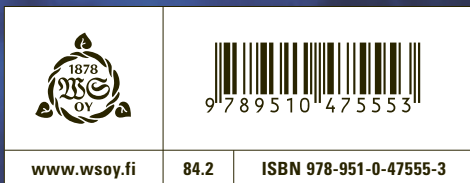
Sitten hän käveli hitaasti porrastasanteelle ja tähyili al-
kertaan.

»Jäntevää, tiheää ja tunnelmallista.
Tarinat ovat teräviä ja vangitsevia. Kristina Ohlsson
on skandinaavisen rikoskirjallisuuden
todellinen kuningatar.»

- MONS KALLETOFT

Entinen pörssihai August Strindberg on kotiutunut
pieneen Hovenäsetin kylään ja on onnellisempi kuin koskaan.
Antiikkiliikkeellä pyyhkii hyvin ja tuore lempi leiskuu
rikostutkija Maria Martinssonin kanssa.

Jääkylmänä tammikuun yönä paratiisiin tulee särö.
Tuli on irti, ja lieskat lyövät rannan suunnasta.
Tulipalossa tuhoutuu kaksi venevajaa, joista toinen kuuluu
Augustille. Maria ryhtyy työparinsa kanssa
tutkimaan tuhopolttoa aavistamatta, miten paljon
synkkiä salaisuuksia merellinen lintukoto kätkeekään.
Pian tuhopolton tutkinta laajenee murhatutkinnaksi.
Myös Augustin ja Marian onnea varjostaa uhka
menneisyydestä, eikä kumpikaan ole enää turvassa.

Alkuperäisräpäälylys: Maria Sundberg/Art by Sundberg

Päälylyksen kuva: Stefan Isaksson ja Mikael Svensson/Johnér, Adobe Stock. Shutterstock